

literatura
ANNA BALLBONA

Stefanie Kremser

«Si fos possible un document que digués quina és la meva ciutat, jo diria Sao Paulo»

El detall que Stefanie Kremser naixés a Düsseldorf és d'una rellevància menor en algú que ha viscut en 22 adreces de cinc països i tres continents diferents. L'escriptora i guionista en llengua alemanya no és una desconeguda per al lector català: aquí s'han traduït les seves tres novel·les anteriors ('Postal de Copacabana', 'Carrer dels oblidats' i 'El dia que vaig aprendre a volar').

Ara, amb *Si aquest carrer fos meu* (Edicions de 1984), un llibre memorialístic, Kremser va al fons d'un tema que ja havia tret el cap a la seva ficció: les identitats, el desarrelament, la barreja de mons i les emigracions. Hi ressegueix —i fa les paus amb— l'amalgama de llocs, cultures i influències que l'han fet i pastat (Alemanya, Brasil, Bolívia, Nova York, Barcelona...), fa les paus amb tots ells i també amb els cops de volant —incerts o pletòrics, segons els casos— que han imprès a la seva vida.

—Quan fa el clic per decidir-se a construir un llibre a partir de les 22 adreces on ha viscut?

—La idea de fer servir les adreces va venir amb la postal que va arribar. La postal impossible, que havia d'arribar a una altra adreça en un altre moment, vint anys abans i va arribar de forma inexplicable al carrer de la Princesa mentre estàvem a un altre país, a Nova York.

Si aquest carrer fos meu

STEFANIE KREMSE

Traducció de Marina Bornas
Edicions de 1984
Barcelona, 2020
256 pàgines

I aquesta constel·lació de llocs que semblava que no tinguessin cap lligam entre ells em va fer adonar que sí, que hi havia un lligam.

—Va fer de desllorigador per explicar un tema que era un conflicte?

—Sí, hi havia la recerca de la identitat nacional, de la identitat biològica, la llengua literària... Que havia sigut una altra, el portuguès, abans de l'alemany. Escric en alemany però no vaig créixer a Alemanya. Tota la meva història està plena de contradiccions. I moltes d'aquestes eren misterioses. Quan vaig rebre aquella postal, vaig pensar: potser és el moment d'intentar desfer aquests nusos. Que això que jo vivia com un caos ho pogués reordenar, d'alguna manera. Però que no fos una crono-

logia, perquè la cronologia, en si, no és gaire interessant.

—Hi ha un element clau, que és que cada país on viuen significa una cosa diferent per al pare, la

teatre
Francesc Foguet ens recorda l'obra 'Un enemic del poble' d'Henrik Ibsen

cinema
El director Frederick Wiseman ens endinsa en la vida de la New York Public Library

televisió
'Killing Eve', una sèrie on el punt de vista femení hi té un pes determinant, a HBO

mare i per a vostè. De seguida percepc aquesta tensió?

—Sí. De petita no podia posar-ho en paraules, però al final ja érem una família d'emigrants. A més, tant el meu pare com la meua mare venien de famílies que també ja havien emigrat. La meua mare, dins d'Alemanya, però en llocs molt diferents, i el meu pare, entre Alemanya i Bolívia. La meua primeríssima emigració va ser a Brasil, però ja em vaig trobar amb una tradició d'emigrants. Quan vaig emigrar al Brasil, vaig conèixer la família boliviana, que era descendent d'altres emigrants. Com que el Brasil és un país com els Estats Units, d'immigrants, i té una gran força d'absorció, ho fa molt fàcil d'adaptar-s'hi. Jo tenia set anys i em va seduir de seguida. El Brasil es va fer el meu país. Jo no tenia perspectiva de tornar. I els meus pares, cadascú des del seu lloc, miraven els seus països d'origen i volien tornar-hi o estar més a prop dels seus orígens. Quan hi va haver la decisió de deixar el Brasil per raons econòmiques, va ser brutalment dolorós.

—A dia d'avui, Sao Paulo segueix sent la seva ciutat.

—Jo no puc dir que soc brasilera perquè no ho soc oficialment, però puc dir que soc paulista. Encara, després de tants anys, més de trenta anys que no visc allà. Si fos possible un document que digués quina és la teua ciutat, seria molt alliberador. Jo diria, ah!, soc de Sao Paulo!

—És una novel·la de molts detalls, i els detalls a Alemanya són de fer-li les coses complicades.

—Aquí ve el problema de la identitat. Tinc l'aspecte d'una alemanya, tinc el passaport alemany, no parlo amb accent però hi arribo com algú abduïda per extraterrestres i que va ser escopida a la Terra. I no et creuen. No creien que jo havia crescut en un altre planeta. No es veia l'antena o la pell verda i era un problema.

—Com explica l'assumpció de l'alemany com a llengua literària?

Stefanie Kremser

—L'alemany l'aprenc a una escola bilingüe, al Brasil. Però a casa parlem alemany. Però al Brasil la llengua cultural era el portuguès. I la influència de literatura, de cultura en general, on em podia emmirallar, era al Brasil, en portuguès. El meu marit diu que, si de nit parlo en somnis, ho faig en portuguès. Però estava a Alemanya i com que no podia tornar al Brasil, per raons diferents, per explicar una història que jo volia explicar la vaig haver de fer en alemany. I així vaig començar a escriure en alemany. Jo tenia la sensació de fer un text amb un vocabulari molt petit, com un alemany escolar quasi. Aquella primera novel·la fa que em converteixi en escriptora i després en guionista. I faig el salt del documental de la no ficció a la ficció. I em quedo allà, amb aquest idioma.

—Tanca un bloc de dèries literàries?

—Sí. Dos dels llibres anteriors eren històries entre Europa i Sud-amèrica, Alemanya i Brasil, i Alemanya i Bolívia, i després, entre Alemanya i Catalunya. És com si jo hagués estat buscant la manera de conviure amb aquests mons diferents, dins meu i dins la literatura. Ja

he fet les paus. Escrivim també perquè estem buscant alguna cosa, perquè posem una pregunta. Hi amaguem històries autobiogràfiques o en clau, però hi ha un motor que ets tu mateixa. Ara he après que la falta d'identitat, que pensava que era un problema, ja no és un problema. És una cosa que assumeixo amb una sensació de gran llibertat.

—El llibre respira una mirada molt neta i molt alliberada cap a tot arreu, cap al lloc que ocupen dins seu aquests diferents llocs i cap al fet de l'emigració.

—Sí, hi ha una mirada molt més desacomplexada. El llibre volia fer la relació entre l'individu i la història, i la política del lloc on és, com això hi intervé, en els teus moviments, tot i que no sempre te n'adones. Jo vaig arribar a Barcelona just abans que esclatés la crisi, el boom del turisme, i també els problemes amb l'Estatut, el procés... Quan canviés de lloc, has de saber d'on vens i on arribes. Has de mirar aquest entorn i entendre la situació política, social, cultural... Allò interessant i fascinant és veure com estan relacionades les coses.